

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
Рех бр. 46/12
Дана 12.03.2012. године
Београд
Тимочка бр. 15

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Весне Целетовић-Цуцић, председника већа и судија Анђелке Опачић и Драгомира Герасимовића, чланова већа, у правној ствари подносиоца захтева **Дарославе Савић** из Београда, ул. Милешевска бр. 49, ради рехабилитације сада покојног **Александра Стојановића**, бившег из Београда, након рочишта одржаног дана **12.03.2012. године**, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев Дарославе Савић из Београда, за рехабилитацију сада покојног Александра Стојановића, бившег из Београда, па се **УТВРЂУЈЕ** да је рехабилитовано лице пок. Александар Стојановић био жртва прогона и насиља из политичких и идеолошких разлога.

Образложење

Дана 10.11.2006.године Дарослава Савић из Београда поднела је Окружном суду у Београду захтев за рехабилитацију свог оца, сада пок. Александра Стојановића. У захтеву као и у изјави датој на рочишту одржаном дана 12.03.2012. године навела је да се име пок. Александра Стојановића нашло на списку 105 истакнутих личности из грађанског сталежа (професори, новинари, бивши министри, уметници, глумци..) и краљевске војске, тј. генерала и виших официра, а која имена су објављена у оквиру "Саопштења Војног суда Првог корпуса НОВЈ о суђењу ратним злочинцима у Београду" на насловној страни дневног листа Политика у бр. 11828 од 27.11.1944.године, а у ком се наводи да је осуда на смрт изречена "тим издајницима и непријатељима народа", међу којима је под редним бројем 70. "Стојановић Александар, генерал, један од најближих сарадника Недића и немачких окупатора. Радио је најактивније на организовању борбе против народно ослободилачке војске." Предлагач је навела да породици никада није предато тело ликвидираног оца, као и да никада нису сазнали датум стрељања, нити место где се налазе његови посмртни остаци,као и да је највећи део имовине одузет путем конфискације и национализације.

Поступајући по поднетом захтеву, Виши суд у Београду је у доказном поступку након свих прикупљених доказа које је доставио предлагач, које је суд прикупио од надлежних институција Војног архива, Архива Србије, Архива Србије и Црне Горе, Историјског архива града Београда, Архиве листа Политика, Безбедносно информативне агенције, као и након одржаног рочишта дана 12.03.2012.године, на које је приступила и била саслушана предлагач лично, извршио увид у списе предмета и то: Захтев подносиоца од дана 10.11.2006.године; Биографију Александра Стојановића, на основу које је утврђено да се Александар Стојановић из Београда школовао на Нижој школи Војне академије у Београду, као и на високој војној ратној школи "Сен Сир" у Паризу, да је учествовао у оба Балканска, као и у Првом Светском рату, да је за испољену храброст и ратне заслуге добио бројна одликовања, те да је унапређен у чин армијског генерала као највише звање у тадашњој војној хијерархији 1940.године, те да је смењен и пензионисан одмах након официрског пуча 1941.године, након чега је од стране нове гарнитуре позван да се прихвати командовања Санџачком армијом, при чему је прихватио капитулацију после наређења Врховне команде. Такође је утврђено да се Александар Стојановић на наговор Милана Недића прикључио његовој влади, на функцији начелника Одељења за војне заробљенике, након чега је постављен за начелника Војног одељења при председништву Недићеве владе, а након чега је 1944.године ухапшен, те након суђења по кратком поступку пред Војним судом Првог корпуса НОВЈ, као ратни злочинац осуђен на смрт и стрељан у групи од око стотину интелектуалаца, припадника војске и представника грађанског staleжа; Решење о проглашењу несталог лица за умрло Првог основног суда у Београду, посл.бр. 6 Р2-105/11 од 11.11.2011.године, на основу ког је суд утврдио да се овде лице чија се рехабилитација тражи Стојановић Александар, рођен 27.03.1885.године, проглашава умрлим, те да се као дан смрти истог утврђује 17.11.1944.године; Извод из матичне књиге рођених за Стојановић Дарославу, на основу ког је утврђено да је иста рођена 29.10.1924. године у Осијеку, од оца Александра и мајке Наде; Податке о злочинима окупатора и њихових помагача Државне комисије тек. бр. 123, на основу ког је утврђено да се актом Војног одељења при Председништву Министарског савета Пов.бр.П.Ћ.бр.61 од 26.9.1941.године упућеном комесару за исељенике и избеглице разрешава дужности лекара при комесаријату Недићев санитарски капетан 2.класе др.Жарко Миловановић и истим актом упућује Команданту жандармерије на распоред, а који акт је потписао у својству начелника војног одељења армијски генерал Стојановић, на основу чега се види да је, како се наводи, ген. Стојановић био један од првих Недићевих сарадника за образовање и одржање војске која је служила искључиво интересима окупатора и извршила безброј злочина над нашим народима, и да је тиме, као и својом сарадњом на разједињавању народа и раскомадавању државне територије стварањем Србије као засебне државе са ослонцем на непријатељску Немачку, извршио злочине издаје народа и велеиздаје од 1941.године надаље; Одлуку о утврђивању злочина окупатора и њихових помагача Државне комисије за утврђивање злочина и окупатора и њихових помагача од 23.04.1945.године, на основу ког је суд утврдио да је у фебруару 1942.године састављен план о преузимању обезбеђења и чувања телеграфско телефонских линија путем четничких одреда, а у случају повлачења немачких трупа и напада партизанских одреда на исте, а да је цео елаборат за обезбеђење т.т. линија у Србији путем четничких одреда израдио као војни стручњак Стојановић Александар, генерал, начелник војног одељења при председништву владе, на предлог Димитријевића, помоћника министра пошта, те да тиме исти помаже окупатора израдом планова да му се чувају т.т. линије од бораца против завојевача и поробљивача земље и народа, уз молбу да се обезбеђење истих одобри од стране окупатора; Уписник Војног суда у Београду за 1944.годину у ком се под редним бројем

277. наводи да је Стојановић Александар приведен због непредаје оружја; Објаву у листу Политика бр.11828 од дана 27.11.1944.године под насловом Саопштење војног суда Првог корпуса НОВЈ о суђењу ратним злочинцима у Београду, на основу ког је суд утврдио да се под редним бројем 70. као један од лица осуђених на смртну казну наводи име Стојановић Александра, овде лица чија се рехабилитација тражи, као "генерала, једног од најближих сарадника Недића и немачких окупатора. Радио је најактивније на организовању борбе против Народно-ослободилачке војске".

На рочишту одржаном 12.03.2012. године предлагач је навела да је њен отац био армијски генерал и помоћник министра војске, те да је на самом почетку рата добио Санџачку армију да би њом командовао и да није хтео да капитулира али да је на то натеран. Такође је навела да је после капитулације њен отац дошао у Београд након чега је на молбу Недића ангажован за исплату пензија ратним војним инвалидима. Такође је навела да је у новембру месецу 1944.године њен отац одведен, при чему га је последњи пут видела на Црвеном Крсту у Београду, где се већи број људи налазио, а након чега је из дневне штампе сазнала да је стрељан, највероватније у ноћи између 16. и 17. новембра 1944.године у Лисичијем потоку, при чему никад нису сазнали где му је гроб.

Све изведене доказе суд је применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку у вези са чланом 30 став 2 Закона о ванпарничном поступку оценио, како појединачно тако и у међусобној вези, па је полазећи од овако утврђеног чињеничног стања утврдио да су испуњени услови за рехабилитацију наведеног лица, те да је захтев основан.

Одредбом члана 1 Закона о рехабилитацији („Службени гласник РС“ бр. 33/06) прописано је да се рехабилитују лица која су без судске или административне одлуке или судском или административном одлуком лишена, из политичких или идеолошких разлога, живота, слободе или неких других права од 6. априла 1941. године до дана ступања на снагу тог закона, а имали су пребивалиште на територији Републике Србије.

Поступак рехабилитације одређен Законом о рехабилитацији односи се само на оне акте репресије и насиља учињених из политичких или идеолошких разлога, који су за последицу имали лишење живота, слободе или неког другог грађанског права. Наиме, овај суд сматра да је подносилац захтева као заинтересовано лице доказала сродство са лицем чија се рехабилитација тражи, да је пок. Александар Стојановић чија се рехабилитација тражи последње пребивалиште имао на територији Републике Србије, да је оптужен за издају народа и велеиздају и помагање окупатора, а што је суд утврдио увидом у Податке о злочинима окупатора и њихових помагача и Одлуку о утврђивању злочина окупатора и њихових помагача од 23.04.1945.године, да је уписан у Уписник Војног суда у Београду за 1944.годину, те да је као ратни злочинац осуђен на смртну казну и стрељан, што је објављено у листу "Политика" од дана 27.11.1944.године. Имајући у виду претходне наводе, суд сматра да у конкретном случају нису испоштоване законом прописане форме поступања, које би имале за последицу доношење законите одлуке по унапред прописаним правилима поступка. Сходно томе, а по оцени овог суда одлука о хапшењу пок. Стојановић Александра је била мотивисана политичким и идеолошким разлозима, с обзиром да одговорност истог ни на који начин није утврђена, те је Стојановић Александар неосновано лишен живота, без правног утемељења а искључиво на основу идеолошких ставова

послератне власти. Сходно напред наведеном, суд је уважио захтев за рехабилитацију Александра Стојановића који је поднела Дарослава Савић, и утврдио да је исти основан.

Суд је ценио и остале предложене доказе али их посебно није образлагао, обзиром да сматра да исти нису од утицаја на другачију одлуку суда.

Сходно горе наведеном а применом одредби чл.1, 2, 3 и 5 Закона о рехабилитацији, Сл. гласник РС бр. 33. од 17.04.2006.године, суд је одлучио као у изреци решења.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА
Весна Целеговић-Цуцић

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:
Против овог решења
није дозвољена жалба.